

6. Solidariteit

Misschien is het woord “solidariteit” wel het woord in onze taal waar de meeste misverstanden over zijn. De een vindt dat je altijd solidair moet zijn. Een ander vindt dat hij of zij dat zelf mag bepalen. Waar komen deze vergissingen vandaan? Ik ga bewust even stil staan bij dit woord. In de politiek, in de gezondheidszorg en bij zorgverzekeringen wordt “solidariteit” veel gebruikt. Het blijkt echter dat het woord “solidariteit” op verschillende manieren gebruikt worden.

Definitie

Laat ik eens beginnen met de betekenis van het woord “solidariteit”. De van Dale is het groot woordenboek der Nederlandse taal. Volgens de van Dale betekent “solidariteit”: *Bewustzijn van saamhorigheid en de bereidheid om de consequenties daarvan te dragen.*

Volgens de website van dezelfde van Dale is de betekenis: Gevoel van een-zijn met anderen = saamhorigheid.

Beide betekenissen spreken elkaar gelukkig niet tegen. Uit de beschrijving van het woord “solidariteit” kun je drie kenmerken afleiden:

1. Bewustzijn; je weet dat je tot een groep wilt behoren
2. Saamhorigheid; het gevoel dat je bij elkaar hoort, dat je een-bent met alle anderen uit de groep.
3. Bereidheid om de consequenties te dragen; je kunt alleen tot de groep behoren als je ook de gevolgen wilt delen.

Kortom, je kunt kiezen om niet tot een groep te behoren. Je hebt een vrijwillige keuze om wel of niet solidair te zijn.

Verzekeren is gebaseerd op het solidariteitsprincipe. Dat betekent dat je samen met anderen een financieel risico wilt dragen dat soms voorkomt. En dit risico kun of wil je niet alleen dragen. Iedereen uit deze groep betaalt hiervoor een premie. Dat kan per maand, per jaar of zelfs eenmalig zijn. De premie inkomsten zijn zo hoog dat het samengebrachte geld voldoende is om alle schades te betalen.

Politieke invulling

De politiek en overheid zijn met het begrip solidariteit aan de haal zijn gegaan. Al ruim anderhalve eeuw maken zij van Nederland een meer en meer sociale staat. In mijn ogen krijgt het zelfs daardoor iets van een socialistische staat. Iedereen heeft gelijke rechten en moet naar mate van zijn inkomen, zijn gezondheid of zijn ouderdom verplicht bijdragen aan elkaars geluk. Even ter verduidelijking om te voorkomen dat ik beschuldigd word van een asociale houding. Ik denk dat de ontwikkelingen van een sociale staat goed zijn geweest en nog verder kan gaan. Ik wil alleen een spanningsveld binnen het gebied van zorgverzekeringen gaan aangeven.

De overheid en politiek zijn het woord solidariteit anders gaan gebruiken. Ze hebben het woord veranderd. Solidariteit staat voor hen gelijk aan een verplichting voor iedere Nederlander. Volgens mij wordt hier de Nederlandse taal verkracht. Want het woord solidariteit zit per definitie juist het kenmerk van een vrijwillige keuze opgesloten. Ik heb dat aan het begin van dit hoofdstuk aangetoond met de betekenis van het woord volgens het groot woordenboek der Nederlandse taal. Nu hebben de overheid en de politiek nog wel meer nieuwe woorden toegevoegd aan onze taal of betekenis hiervan gewijzigd. Dit gebeurt jaarlijks. Laat ik eens een voorbeeld geven van buiten de gezondheidszorg. Onze politici en

overheid hebben het veelvuldig over randvoorwaarden als iets zeker gebeuren moet. Wat bedoelen ze hier dan mee? Zij hebben het dan over de belangrijkste hoofdvorwaarden waar aan voldaan moet worden. Pak ik het woordenboek van van Dale erbij, dan is de betekenis van randvoorwaarde: Bijkomstige voorwaarde waaraan voldaan moet zijn. Let op het woord “bijkomstig”. Het komt erbij. Het woord zegt iets over de randen, niet over de kern. Dat klinkt logisch. Denk eens aan het woord randverschijnsel. Voordat iemand mij gaat verbeteren. Ik weet ook wel dat het woord randdebiel staat voor “volslagen idioot”.

Egaliteit vind ik een veel beter woord als je verplichte solidariteit bedoeld. Egaliteit betekent immers gelijk zijn. En daar kan niemand in een sociale samenleving op tegen zijn. Althans, dat denk ik. Natuurlijk weet ik dat er uitzonderingen zijn. De meeste Nederlanders zijn voor gelijkheid en gelijkheidsprincipes. Er is altijd wel een groepje dat zijn eigen belang voor op stelt of zijn eigen mening belangrijker vindt. Dat plaats ik dan in de categorie extremisme en uitzonderingen.

De schoen wringt

Waarom ben ik zo fel op het correcte gebruik van het woord solidariteit? Het begint te knellen bij het verzekeren van de ziektekosten. Ons zorgstelsel kent daarvoor twee type verzekeringen. Ten eerste de verplichte basisverzekering. Hierin worden alleen de aller belangrijkste behandelkosten gedekt. De politiek bepaalt welke behandelingen dit zijn. Over het hoe en het wat kom ik later nog te spreken. De overige behandelingen kunnen via aanvullende ziektekostenverzekering gedekt worden. Dit is het tweede type verzekering. Je kunt de aanvullende verzekering op vrijwillige basis

afsluiten. Je kunt het ook achterweg laten. Een volledig vrijwillige keuze waarvan je de gevolgen zelf moet dragen.

Beide verzekeringen zijn gebaseerd op het solidariteitsprincipe. De overheid en politiek noemen het uitgangsprincipe voor de basisverzekering het solidariteitsprincipe. En daarin heb je als Nederlander niets te kiezen. Het is verplicht. Je bent bijvoorbeeld verplicht solidair met Nederlanders die een loopje nemen met hun gezondheid. Met Nederlanders die overbodige zorg vragen. Je bent ook verplicht solidair als je gezond, jong en/of rijk bent.

De politiek noemt drie kenmerken voor de solidariteit van de verplichte zorgverzekering;

1. Jong voor oud
2. Gezond voor ziek
3. Rijk voor arm

Voor de zorgverzekering mag het niet uitmaken of je jong of oud bent, rijk of arm, gezond of ziek. Met zijn allen dragen we de kosten van een zo gezond mogelijk Nederland waarin wij de behoeftigen voorzien van de benodigde zorg. Dat is een loffelijk streven.

Voor de aanvullende verzekering wordt het echte solidariteitsprincipe gehanteerd. Je krijgt een keuze. Je bent solidair met de andere verzekerden in het aanvullende verzekeringspakket. Daarmee dragen allen verzekerden ook de gevolgen die zich uiten in de hoogte van de maandelijkse premie. Je kunt ook kiezen om de financiële gevolgen zelf te dragen. Iedereen mag zelf bepalen of hij/zij zich voor behandelingen verzekerd die niet tot de basisverzekering behoren.

Oproep

Ik kan hier wel een oproep doen aan de politiek en de overheid om vanaf nu het woord egaliteit te gaan gebruiken voor zaken die van belang zijn voor onze sociale samenleving. Dat wordt een gebed zonder eind. Dat is als praten tegen een muur. Ik hoop dat zorgverzekeraars het woord solidariteit niet meer aan gebruiken voor de basisverzekering. Dat zij in hun uitleg naar de verzekerden gewoon en duidelijk aangeven waarom gelijkheid voor de basisverzekering zo belangrijk is. Dat zij niet steeds weer terugvallen op “zo is het in de wet beschreven”. Zij kunnen de veranderingen vorm geven. Zij kunnen het taalgebruik van de politiek en overheid beïnvloeden. Zij kunnen duidelijk maken waarom het solidariteitsprincipe voor de aanvullende ziektekostenverzekering zo belangrijk is. Wat de risico's en kansen zijn. Of mijn hoop ijdel zal zijn? De tijd zal het leren.

Bij de opstart van zorgverzekeraar ANNO12 heb ik veel gesprekken gevoerd over wat wel en niet in de aanvullende verzekering thuis hoort. Vrijgezelle mannen, maar ook vrouwen en mannen van boven de 45 jaar hebben aangegeven geen behoefte (meer) te hebben aan dat de aanvullende dekking voor kraamzorg. Kinderen krijgen is voor deze groep niet meer van belang. Dat is voor mij een ideaal moment om solidariteit uit te leggen. Ik vertaal hun uiting naar: "Dus alleen zij die kinderen krijgen moeten zich hiervoor verzekeren?". Uiteraard wordt dat bevestigend beantwoord. Mijn uitleg dat daarmee het aanvullende pakket alleen interessant is als je zwanger bent wordt vervolgens volledig beaamd. Ik leg verder uit dat hiermee geen sprake meer is van een onvoorzien risico. En dit risico wordt dan niet door een

brede groep gedragen. Op mijn uitleg hebben ze geen weerwoord. Nog spannender wordt het als ik de vraag voorleg wie hen gaat verzorgen als ze oud zijn en zorg nodig hebben. Ik wacht op dat moment niet het antwoord af. Ik geef direct de suggestie van “Je hoopt natuurlijk op een liefvallige begripvolle man of vrouw met passie voor de zorg”. Een “ja” komt dan uit hun mond. En dan als klap op de vuurpijl: “Maar waarom wil je dan op dit niet moment bijdragen om straks verzekerd te zijn van een dergelijke zorgverlener? Denk je dat deze er vanzelf komen?”. Bij solidariteit in dekking van zorgkosten speelt meer dan alleen de inhoud van de verzekering op dit moment!